

Razne stvari.

Naše slike.

Zidani most ob južni železnici. Železniški most, katerega predstavlja slika, gradili so (oziroma gradila je država) l. 1848. in 1849. Posebno na tem mostu je, da ima obliko loka (zakrožen je). Ta oblika je gradnjo obtežila jako. Treba je bilo vsak kamen posebej tej obliki primerno obrezati. Ime pa ima kraj po drugem mostu, ki stoji nekoliko više od železniškega mostu nad Savinjo. Nasproti mostu na kranjski strani je stala svoje dni kapelica, v kateri so ob času reformacije protestanti našli zavetje, ko so bili iz Radeč pregnani. V starodavnih časih je bil tu čez Savo most, najbrže od Rimljanov sezidan. Obkopni zid je še ohranjen. Čez železnični most vozi južna železnica. Kraj spada na Štajersko in sicer deloma v širsko, deloma v loško župnijo. Desni breg Savinje spada k Širju, levi k Loki. Okrajno sodišče je v Laškem, okrajno glavarstvo v Celju. Cerkev, ki se na sliki vidi v ozadju, je župna cerkev sv. Nikolaja (Sv. Miklavž).

Dvestoletnica na Črni gori. L. 1697. so si izbrali Črnogorci za vladarja Danila I. Petroviča Njegoša, čegar rodovina še dandanes vlada na Črni gori. Ta dvestoletni spomin praznuje letos Črna gora. V ta spomin objavljamo danes shki Črnogorskega kneza in njegove soproge. **Knez Nikola I.** se je rodil dné 7. vinotoka l. 1841. v Njegošu. Njegov stric Danilo I. ga je dal izobraževati v Trstu in v Parizu. Ko je Danilo I. na gloma umrl, izklicali so Nikolo I. za črnogorskega kneza dné 13. vel. srpana l. 1861. Kaj je Nikola storil za Črno goro, tega ne moremo tukaj opisovati. **Kneginja Milena Petrovna** se je rodila dné 22. mal. travna leta 1847. in je hči velikega vojvode Petra Vukotića. Poročila sta se dné 8. listopada l. 1860. Kakor je knez lep mož junaške zunanjosti, tako je kneginja lepa, vredna mu soproga. Iz poročil posnemamo, da ima njen obraz srbski značaj, njene velike rjave oči se živo svetijo, njeni lasje so temni in obilni. Iz njenega zakona je lepo število otrok. — Za danes zadostuj ta kratek ozir; ob prvi priliki povemo kaj več o Črni gori in o Črnogorcih.

Novi grobovi.

† **Dr. Ivan Crnčić**, slaven Hrvat in katoliški duhovnik, je umrl v Rimu dné 5. prosinca tega leta. Rodil se je v Poljani na otoku Krku. V rani mladosti se je poprijel knjige hrvaške. Poslan na Dunaj se je seznanil ondi z zgodovinarjema Kukuljevićem in Račkim. Od tod je marljivo pošiljal zgodovinske razprave v zagrebški „Kato-

lički List“. Ko je Rački odšel iz Rima l. 1861., imenovan je bil na priporočilo tedanjih književnikov in rodoljubov Crnčić za kanonika na hrvaškem zavodu sv. Jeronima, kjer je do svoje smrti — čez 35 let — neumorno deloval za hrvaško knjigo in razkazoval iz raznoterih arhivov preteklost hrvaško. Znamenitejša dela so: „Vid Omišljanin, pisac hrvatski XV. vijeka.“ — „Krčke starine.“ — „Najstarija povjest, krčkoj, osorskoj, rabskoj, senjskoj i krbavskoj biskupiji. 1867.“ — „Asemanov evangjelistar.“ — Z Jagićem in Račkim je izdal „Hrvatski pisani zakoni“. Veliko njegovih sestavkov nahajamo tudi v „Starinah“ in v „Radu“.

Dné 2. prosinca t. l. je umrl **Ljudevit Modec**, upokojeni ravnatelj kr. učiteljske šole. Bil je s Filipovićem jeden od najizvrstnejših pedagoških pisateljev. Urejal je 22 let pedagoški časopis „Napredak“. Dasi je nemška liberalna struja tudi na njega močno vplivala, zavzet je bil za versko vzgojo v šoli. Pomagal je Filipoviću tudi sestaviti: „Novi rječnik hrvatskoga i njemačkoga jezika.“ V. Bučar.

Glasba.

„Glasbena Mat.“ je letos izdala sledeče skladbe: **Pet samospevov s spremljevanjem klavirja.** Zložil Anton Foerster. Cena 1 gld. — Tu je nekaj prvih skladb Foersterjevih. Mlad talent išče izraza svoji bujni domišljiji v markantnih, presenetljivih oblikah. Naslanja se na češke narodne motive z bogato harmonizacijo in različnim ritmom. V zrelejši dobi si je izbral Foerster drugačno snov in drugačen zlog — sebi in razvoju naše glasbe v veliko korist. „Mlad junak“ se odlikuje po veličastni tragiki. Mogočen bariton ima v njem jako hvaležno ulogo.

Trije dvospevi s spremljevanjem klavirja. Zložil Fran Gerbić. Op. 17 in 33. Cena 1 gld. — Skladbe so jako jasne, zaradi česar niso „moderne“, pa se lahko poslušajo. Prva je namenjena pač za take soprane, kateri vzbujajo teatralni „efekt“ s fizično silo, druga izraža le romantično sentimentalnost, v tretji je nagajiva hudomušnost Levstikovih pesmi razločno uglasbena. — Tritonus str. 21 je trivijalen.

Vzpomladna Pesem. Mešan žbor. Besede po „Vrtcu“ A. Pin. pomnožene, vglasbil Stanko Pirnat. Cena: Partitura s šestimi glasovimi po 1 gld., posamezni glasovi po 10 kr. — Sveži, krepki, vzpomladni duh te skladbe oživi glasbenika, ki se v duhu vglobi v nje pomen in notranji sestav. Glasbeno slikanje pomladne narave bi bilo pač primerno ime za to pesem. Zdi se nam, da bi bilo bolje, če bi bil srednji del krajši in neka-

teri prehodi gladkejši (n. pr. „po dolinah“). Žal, da je ta krasna skladba izvedljiva samo za izredno številne zборе; skladba z besedami vred diha res tako zdravo, plemenito veselje nad naravo, da bi jo radi videli v rokah mladine, česar o drugih letošnjih skladbah ne moremo reči. E. L.

Iz belokranjskega besednega zaklada.

(Priobčuje I. Šašelj.)

(Dalje.)

málik, a, m., rabi v pomenu „svetnik“ in sicer kot kip; na tem oltarju je polno malíkov = kipov svetnikov.
mésnica, e, f., mesena klobasa.
mladóben, adj., mlad.
mlátnja, e, f., mlačev.
mokáren, adj., mokroten; letos je jako mokarno leto.
mokrónček, a, m., tako imenujejo krompir, katerega seme so dobili iz Mokronoga ali „Mokrónka“, kakor tu govorijo.
mrlati, nerodno jesti.
mrlinci, ev, pl. m., kar se zmrvi, n. pr. drobtine.
múhač, a, m. in **muháljka**, e, f., redka in nizka trava.
nadebéliti, odebeliti.
nadíginiti, navzdigniti.
nádražljiv, adj., dražljiv.
nakéliti se komu, jemandem eine Grimasse schneiden.
nalíbrati, naštetí.
napáčiti, škodo narediti.
narédščina, e, f., nárednost, die Bequemlichkeit.
násaden, adj.; droben krompir je bolj násaden, nego debel, bolji za nasad.
nasádišče, a, n., toporišče.
nastórovati, *impf. ad* nastoriti.
nástrižen kum, nástrižena kuma; v Adlešičih imajo razven krstnih in birmskih kumov še nástrižne kume. Kadar dobi namreč novorojeno dete tolike lase, da jih je moč nastriči, poiščejo mu kuma, ozir. kumo. Ta mu potem nastriže navadno na temenu glave na treh krajih lase. Te vrže potem kvisku, da lasje bolje rasto detetu. Kum da potem detetu kaj v dar, navadno po 1 gld. A oče deteta ali mati pa dá kumu ali kumi v dar robec. O detetu pa, ki umrje nenastrizeno, mislijo, da mu na drugem svetu druga deca „lase skubijo“. — To navado imajo, kolikor sem pozvedel, razven v tukajšnji fari še v sosednji Preloški; na Hrvaškem pa privzemajo po nekodi, n. pr. na Prilišču, kakor sem slišal, celó po štiri kume, od katerih nastriže vsak na jednom kraju lase. Po več jih jemljejo za to, da dobi dete več darú. Od kod je nastala ta prazna navada, ki se dandanes vedno bolj opušča, nisem mogel dognati. Morda je Hrvatoma kaj znanega o njenem početku.
ničítí; kaj ničíš! pravijo človeku, ki si podpira s kolcem glavo in sedi brez dela.
nócos, adv., nocoj.
nótrnjak, a, m., die Brandsohle.
obádave, adv., zabadava.
óbdel, a, m., okvir, der Rahmen.
obdelívati, obdelovati.
oblamljévati, oblamljati.
óbren; rosna trava je óbrena = se rada reže.
obrušnjak, a, m., obročnjak, das Reifmesser.
obuvénka, e, f., šenico — golicó imenujejo obuvenko, ker ne gredó rade pleve od nje, je toraj obúvena (obuta).

ógreška, e, f., kraju na njivi, katerega je kdo pozabil obsejati, pravijo ógreška. Pl. ima osevek za isti pomen. Imajo tudi prazno vero: ti imaš ógreško, nekdo bo umrl pri hiši.

okádniti se, čas si vzeti, sich Zeit nehmen; treba se je okádniti. Glagol je nastal od *adv.* kada = kedaj v zvezi: nimam kada = nimam časa.

okásit, adj., zadírčen.

olamljévati, oblamljevati.

olúkniti; danes je vendar oluknilo vreme = pomirilo se, da ni deževalo. Veseličev Rečnik ilir. jez. ima oluja, das Ungewitter, der Sturm.

omahévati, omahovati.

omáknniti, zmaknniti n. pr. nogo.

omilévatí se, prilizovati se.

ópastí, pastí, umfallen.

óprav, a, m., oprava, der Anzug.

opflane, a, m., umazanec.

opflanka, e, f., umazanka

opflati se, umazati se.

óškrba, e, f., oškrbana stvar, n. pr. vrč, lonec.

óškrbáviti, oškrbiti.

óštrekinjati, štrékiné otolči.

otróšiti, oškoditi s kako jedjo ali pijačo.

pásjan, a, m, pesjan.

páskati se, = pashati se, glej „Dom in svet“ 1896, str. 448. Kako lepo se je ohranil v tej besedi grški izraz πάσχω.

pastórkinja, e, f., der Lerchensporn, corydalis cava.

píkača, e, f., kača, ki rada pika, tudi ženska, ki rada „okoli sebe píka“.

píten, adj., rodoviten; ta zemlja je jako pitna za buče.

plétnja, e, f., pletenje.

po, *adv.*, = za; po me bo slabo.

pod, *praep.*, rabi v pomenu med, n. pr. pod mašo, pod pridigo.

pódgla, a, m., podšiv, die Vorschuhung.

pódmašek, a, m, najslabše predivo; Pl. ima za isti pomen pánterki, potírki.

podpórišče, a, n, podpora; to je zanj lepo podpórišče.

podpótiti, napotiti.

podúrati, potrpeti.

podúrkati, suvati.

pojágmiti se, sich beeilen.

popíšanka, e, f., isto, kar pišora v L. 1894, str. 32.

póseb, *adv.*, posebej.

posteljína, e, f., to, kar žena v otročji postelji porabi na hrani.

poškľébica, e, f., das Glatteis. Pl. ima za isti pomen te-le izraze: posledica, izpodletica, požledica, požlepica.

poterámbati, potreti, uničiti.

potúkati se, potikati se, herumstreichen.

potukévati se, potukati se.

povodíja, e, f., povodnja.

požúncina, e, f., požunec, bokal.

premirák, *adv.*, preveč.

préngati se, prepirati se, „preklati“ se.

přhljati, přšeti, fein regnen

pričeti, početi, začeti imajo v *praes.* pričmem, počmem, začmem, *inf.* pričneti, počneti, začneti.

prigácati, = Pl. prihacati.

prígladen, adj., precěj gladen.

priučíniti, postoriti.

privárkati, zuschieben.

přnjak, a, m., raztrganec.

proklécati se, pretresti se; za bolnika je dobro, da se malo prokleca s hojo.

proti, *adv.*, rabi z *gen.*; proti adventa, proti Božiča.

prošúpljiti, prevotliti.

pustárína, e, f., pestunja.

púščiti, pustiti.

(Konec.)